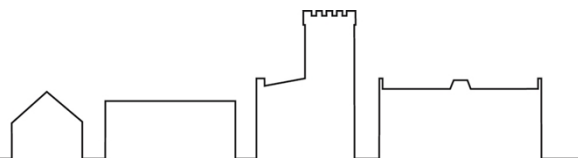

Valåret 2024

Utvärdering av valet till Europaparlamentet 2024 i Danderyds kommun

Innehåll

Inledning.....	1
Valdeltagande.....	2
Internt samarbete.....	3
Vallokaler.....	4
Slutsatser gällande vallokalerna.....	5
Lokalansvariga.....	5
Valmaterial och matleveranser.....	5
Valsedelsräknare.....	5
Karta över valdistrikt och vallokaler.....	6
Leverans och hämtning av valmateriel till och från vallokalerna.....	6
Matleveranser.....	6
Röstmottagare och röstmottagning.....	6
Principer för rekrytering.....	6
Rekryteringsförfarande.....	6
Bemanning.....	8
Arvodesbelopp.....	8
Reserver.....	9
Administration av rekryteringsprocessen.....	9
Utbildning.....	9
Valsedelsutdelning.....	10
Förtidsröstningen.....	10
Lokaler.....	10
Öppettider.....	11
Antal röster.....	12
Transport, förvaring och sortering av mottagna förtidsröster.....	12
Förtidsröstning med begränsat tillträde.....	13
Ambulerande röstmottagning.....	13
Valdagen.....	14
Onsdagsräkningen.....	14

Inledning

Den 9 juni 2024 var det valdag för val till Europaparlamentet. Som lokal valmyndighet var valnämnden ansvarig för valgenomförandet i Danderyds kommun. Förtidsröstningen ägde rum mellan 22 maj till och med valdagen den 9 juni. Valarbetet påbörjades i september 2023 i och med tillsättandet av tjänsten som valsamordnare och avslutas i och med att valnämnden fastställer valutvärderingen.

Syftet med utvärderingen är att ta vara på de erfarenheter som gjordes under årets valarbete. Till grund för utvärderingen ligger dels de erfarenheter som inhämtats av valnämnden och kommunledningskontoret under valet, dels den enkät som skickats ut till samtliga röstmottagare som tjänstgjort under valåret 2024. Enkäten bygger på två delar: en betygsättande del (där 1 är det lägsta betyget och 5 det högsta) och en kommentarsdel med utrymme för att utveckla synpunkter närmare. Av de röstmottagare som tjänstgjorde i vallokal på valdagen har 66 procent svarat medan svarsfrekvensen bland dem som arbetat med förtidsröstningen är 65 procent.

Valdeltagande

Valdeltagandet för valet till Europaparlamentet 2024 i Danderyds kommun blev högt jämfört med riksnittet.

EU-val 2024	Valdeltagande (%)
Danderyds kommun	73,52
Stockholms län	58,53
Hela landet	53,39

Valdeltagandet minskade totalt i landet med 1,88 procent jämfört med Europaparlamentsvalet 2019, medan det i Danderyds kommun i stort sett oförändrat.

Område	Skillnad mot 2019 (%)
Danderyds kommun	- 0,05
Stockholms län	- 0,85
Hela landet	- 1,88

Danderyds kommun hade landets näst högsta valdeltagandet i efter Lommas kommun som hade ett valdeltagande på 73,58 procent.

Internt samarbete

Likt tidigare valår involverades kansliet, internservice, säkerhetsenheten, kontaktcenter, IT samt utvecklings- och kommunikationsenheten i valarbetet.

Kontaktcenter bistod med att besvara allmänhetens valrelaterade frågor under verksamhetens öppettider. Genom att använda kommunens kontaktcenter för den här uppgiften följde valarbetet den en-väg-in-princip som kommunen strävar efter för Danderyds kommuns invånare.

Kontaktcenter var även delaktiga i planeringen. Samarbetet har fungerat mycket väl. Valkansliet besvarade de frågor som inkom under valhelgen. Då antalet inkomna samtal från väljare under valhelgen var relativt få är det rimligt att valkansliet sköter den uppgiften kommande val.

IT tillhandahöll de datorer som användes för utskrift av dubblettröstkort under förtidsröstningen på Entrétorget samt biblioteken i Djursholm, Enebyberg och Stocksund. Väljare kunde få hjälp med utskrift av dubblettröstkort från första öppning och under hela röstningsperioden.

Utvecklings- och kommunikationsenheten engagerades i de olika kommunikationsinsatserna kring valet. En kommunikationsplan togs fram och genomfördes tillsammans med enheten. Insatserna bestod bland annat av framtagning av digitala och fysiska affischer samt framtagning och uppbyggnad av en valhemsida på kommunens hemsida med kommunspecifik, valrelaterad information till partier och kommuninvånare. Valhemsidan lades på URL: www.danderyd.se/val. Att använda kommunens hemsida för att sprida kommunspecifik valinformation bedöms vara en effektiv metod. Det var även enkelt för valkansliet att redigera informationen vid behov.

Säkerhetsenheten bistod med att upprätta en risk- och säkerhetsanalys och hjälpte till i samarbetet med kommunens anlitade vaktbolag. Detta så att väktare kunde genomföra rondering på röstmottagningsställen och vallokaler, samt att larma av och larma på i kommunens lokaler.

Att involvera kommunledningskontorets olika funktioner under valarbetet är en förutsättning för att valarbetet ska bli effektivt och säkerställa en hög säkerhetsnivå. Samarbetet har genomgående fungerat väl och valarbetet inför kommande valår kan bygga vidare på denna modell.

Vallokaler

För valåret nyttjades i stort sett samma vallokaler som föregående val med några ändringar:

VD	Namn på distrikt	Vallokaler under valåret 2022	Ändrad lokal för valåret 2024
1	Gamla Enebyberg	Enebybergs skola (Brage), matsalen	Enebybergs skola (Brage), <i>stora matsalen*</i>
2	Sätra äng	Baldersskolan (fritidshem 1 och fritidshem 2)	-
3	Klingsta	Danderydsvallen, caféet	Danderydsvallen, <i>klubbhuset*</i>
4	Kevinge Strand-Charlottenberg	Kevingeskolan, matsalen	-
5	Kevinge-Mörbyskogen	Fribergaskolan, matsalen	-
6	Berga-Rinkeby	Danderydsgården, stora salen	-
7	Mörby	Mörbyskolan, caféet/matsalen	-
8	Nora	Baldersskolan, matsalen	-
9	Anneberg	Enebybergs skola (Brage), musiksalen	Enebybergs skola (Brage), <i>lilla matsalen*</i>
10	Norra Djursholm	Vendestigens förskola, klassrum	-
11	Mellersta Djursholm	Vasaskolan, matsalen	-
12	Djursholms Ekeby	Ekebyskolan, idrottshallen	-
13	Långängen-Tranholmen	Långängsskolan, fritidshem	-
14	Stocksund	Idalagården	-
15	Svalnäs	Svalnässkolan, matsalen	-
16	Södra Djursholm	Skattkistans förskola	<i>Gränsgärdets förskola</i>
17	Djursholms Ösby	Ekebyskolan, matsalen	-
18	Sikreno	Marina Läroverket, Flaggskeppet	-
19	Inverness	Stocksundsskolan, idrottshallen	-
20	Västra Enebyberg	Träffpunkt Enebyberg, nedre plan	-

Samtliga vallokaler bedömdes vara förenliga med vallagens krav i fråga om lokalisering, tillgänglighet, värdeneutralitet, avskildhet och öppethållande. För att uppfylla kravet om tillgänglighet utrustades Gränsgärdets förskola och Baldersskolans matsal med rullstolsramper. Rampen som användes vid Baldersskolans matsal har skolan valt att behålla. Den ramp som användes vid Gränsgärdets förskola har monterats ner och förvaras hos kommunen (Reko) och kan återanvändas till kommande val.

Nödvändiga tillgänglighetsåtgärder genomfördes i enlighet med rekommendationer från Myndigheten för delaktighet.

Av enkäten framgår att röstmottagarna i allmänhet fann att vallokalerna lämpade sig väl för röstmottagning. Vallokalerna gavs ett högt betyg på 4,48 av 5 möjliga gällande allmän lämplighet för röstmottagning, och 4,46 av 5 möjliga gällande tillgänglighet för väljare med funktionsnedsättning.

Slutsatser gällande vallokalerna

De vallokaler som behövde extra planering och särskilt stöd vid möblering var Vendestigens förskola och Skattkistans förskola. Vendestigens förskola har korridorer och rum som förutsätter god planering för att få till ett bra flöde.

Vallokalerna bedöms vara lämpliga även för kommande valår. Viktigt är att ordföranden ges stöd och hjälp med att möblera vallokalerna på ett ändamålsenligt sätt. Detta stöd gavs främst under den särskilda ordförandeutbildningen men också på plats under fredagen och lördagen innan valdagen. Detta stöd bör fortsatt ges under kommande valår. Extra stöd bör ges till följande vallokaler: Träffpunkt Enebyberg, Grängårdets förskola, Svalnässkolan och Vendestigens förskola.

Lokalansvariga

Syftet med att ha en lokalansvarig per lokal är att alltid ha en kontaktperson som är tillgänglig under valhelgen och som kan lösa frågor om låsning och larm. Lokalansvarig kan också hjälpa till med andra arbetsuppgifter som möblering och hantering av avfall. Uppdraget ges inte sällan till vaktmästare, men kan också vara annan personal på den verksamhet som lokalen tillhör, exempelvis lärare.

Det är fördelaktigt att ha någon som är lokalansvarig då det ofta uppstår praktiska frågor som behöver lösas. Det underlättar även möbleringen av vallokalen inför valdagen. En utmaning består i att definiera arbetsmomenten i rollen. Uppgifterna utförs med något skiftande resultat.

Vid valet 2022 uppstod problem med avlarmning och i flera lokaler gick larmet under valdagen. I årets val beställdes i stället avlarmning centralt genom kommunens vaktbolag för samtliga lokaler förutom Marina Läroverket. Detta fungerade väl och inga larm utlöstes under valdagen.

Det är tidskrävande och omständligt att rekrytera och arbetsleda lokalansvariga. I avsaknad av alternativ kan det dock vara svårt att avskaffa eller ändra rollen. En svårighet består i att lokalerna, 20 till antalet, i mångt och mycket behöver iordningsställas och stängas ungefär samtidigt och delvis vid udda arbetstider. Det kan samtidigt vara svårt att ordna behörighet att hantera nycklar för personer som inte är knutna till den verksamhet som bedrivs i lokalerna.

Valmateriel och matleveranser

Valsedelräknare

Under årets val användes de valsedelräknare som köpts in vid valet 2022. Modellen är både lättanvänd, pålitlig och kan räkna sedlarna buntvis. Valsedelräknarna sparar in mycket tid och höjer kvaliteten betydligt i valarbetet. De är uppskattade av röstmottagarna och förenklar räkningen. Till årets val köptes en räknare in som reserv då det finns risk att någon slutar att fungera. Inför nästa val bör valnämnden införskaffa fler reserver så att det finns åtminstone mellan 2–5 att tillgå.

Karta över valdistrikt och vallokaler

I likhet med tidigare valår togs en karta fram över kommunens valdistrikt och vallokaler i A0-format. Kartan sattes upp i varje vallokal och gav goda förutsättningar för att hjälpa väljare som av

misstag uppsökt fel lokal. Kartan fyllde sitt syfte och bedöms vara ett bra hjälpmedel. En liknande karta bör tas fram inför kommande valår.

Leverans och hämtning av valmateriel till och från vallokaler

Det är kommunens internservice som är ansvariga för att köra ut materiel till respektive röstmottagningsställe och vallokal. Internservice framförde efter valet 2022 önskemål om att sprida ut leveranserna under valveckan. Det gjordes i årets val med gott resultat, även om det kan noteras att denna planering är mycket tidskrävande och bör ske i samråd med internservice i så lång tid i förväg som möjligt.

Matleveranser

Frukost, lunch, kvällsmat, energibars, muffins och kaffe levererades av interservice under valdagen till samtliga vallokaler. Att förse vallokalerna med förtäring bedöms vara klart gynnsamt för valarbetet varför valnämnden bör fortsätta med detta kommande valår.

Utkörningen fungerade väl men tog stora personella resurser i anspråk. Till nästa val bör anbud tas in från cateringfirmor, inbegripet att leverera maten till vallokalerna, för att uppnå optimal resursanvändning.

Röstmottagare och röstmottagning

Principer för rekrytering

För valet gällde följande principer för rekrytering av röstmottagare:

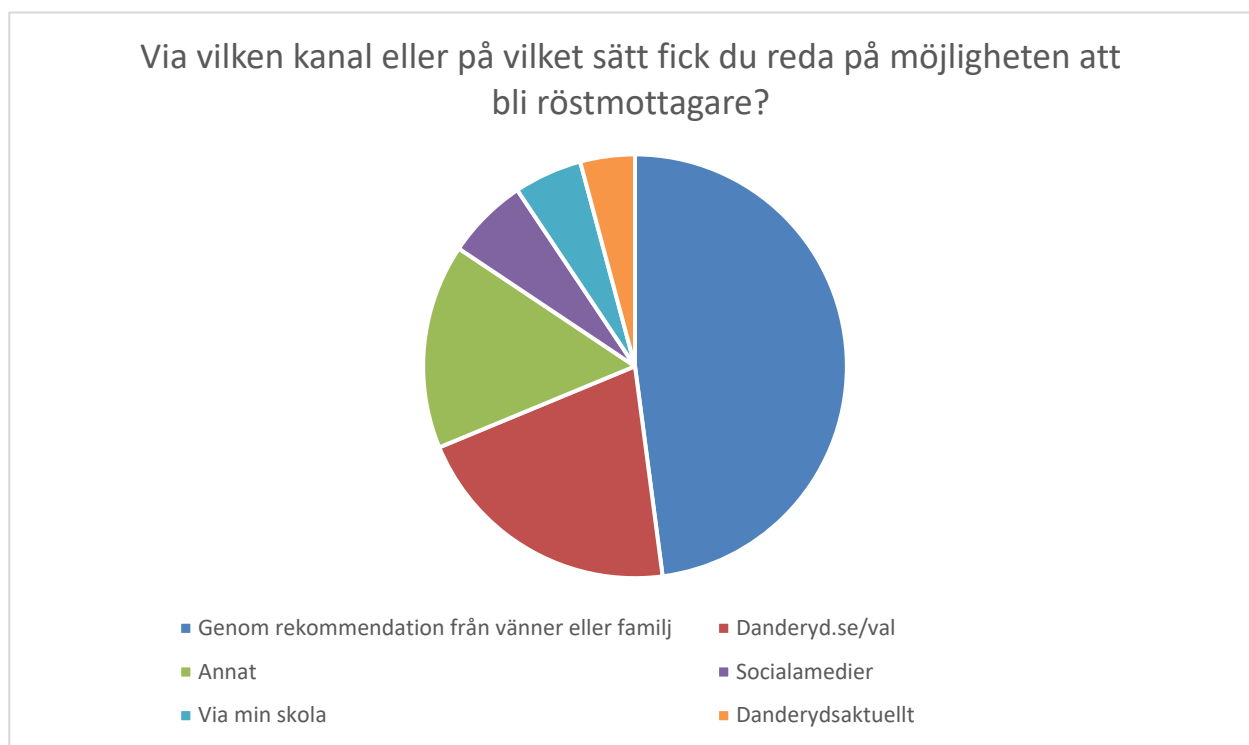
- 18-årsgräns
- Spridning av ålder, kön och bakgrund
- Röstmottagare får inte finnas på valbar plats
- Personer ur samma familj får inte tjänstgöra tillsammans på röstmottagningsställe

Bedömningen är att dessa principer följdes.

Rekryteringsförfarande

Gruppen av potentiella röstmottagare kan delas upp i tre kategorier: allmänheten, kommunens förtroendevalda och kommunens tjänstemän. De allra flesta röstmottagare rekryteras från allmänheten medan ett fåtal rekryteras från de övriga två grupperna.

Intresset för att tjänstgöra som röstmottagare var mycket högt med 430 lämnade intresseanmälningar. Detta kan jämföras med valet 2022 då 266 intresseanmälningar lämnades. Diagrammet visar hur röstmottagarna fick information om att intresseanmälan kunde lämnas på kommunens hemsida:

Genom rekommendation från vänner eller familj: 46 procent

Allra vanligast var rekommendationer från vänner och familj. Ett sätt att bidra till att intresseanmälningar fortsätter komma från denna grupp är att fortsätta bedriva ett kvalitativt valarbete med höga ambitioner.

Från Danderyd.se: 20 procent

Kommunens officiella webbplats är en viktig kanal vid rekryteringen. Det är därför avgörande att hålla sidan uppdaterad, tillgänglig och synlig.

Via andra kanaler: 15 procent

En betydande andel av röstmottagarna rekryteras genom olika andra kanaler. För kommande val kan det vara värt att vidare undersöka vilka dessa är.

Genom sociala medier: 6 procent

Sociala medier bidrar också även om relativt få hittar vägen in på detta sätt. I likhet med tidigare val annonserade kommunen på sociala medier som Facebook och LinkedIn. Riktade annonser och engagerande inlägg, som uppmuntrar delning, kan öka synligheten och nå ut till en bredare publik. Genom att skapa engagerande innehåll, såsom videor och berättelser från tidigare röstmottagare, skulle intresset möjligen kunna ökas ytterligare.

Via skolor: 5 procent

Skolor är en viktig kanal för att nå den yngre målgruppen. I likhet med tidigare val skickades, med skolornas tillstånd, information ut direkt till eleverna via e-post. Samarbeten med skolor och utbildningsinstitutioner kan förbättra rekryteringsresultaten i denna målgrupp.

Via DanderydsAktuellt: 4 procent

Likt tidigare val annonserades möjligheten att tjänstgöra som röstmottagare i kommunens tidning DanderydsAktuellt. Även om det var relativt få som fick information via denna kanal bör kommunen fortsätta med informationsinsatsen även nästa val. Artiklar som belyser personliga berättelser och erfarenheter från tidigare röstmottagare kan göra budskapet mer lockande och engagerande för läsarna.

Bemanning

Inför årets val antog valnämnden den 28 augusti 2023 (§ 4) en princip om att varje vallokal skulle bemannas med åtta röstmottagare vilket var en utökning jämfört med tidigare valår. Denna princip upprätthölls fullt ut.

Valnämnden antog även en grundbemanning på Stocksunds bibliotek uppgående till två röstmottagare eftersom tillströmningen där är mycket låg. Grundbemanningen i Djursholms och Enebybergs bibliotek fastställdes till tre röstmottagare. Förtidsröstningen på Entrétorget i Mörby centrum tar emot ungefär hälften av kommunens förtidsröster. Valnämnden fastställde grundbemanningen till fyra röstmottagare.

Då väljartillströmningen ökar betydligt från helgen innan valhelgen behöver bemanningen stundtals öka. På Entrétorget var det nödvändigt att under denna tid ha en bemanning på sex röstmottagare. På Djursholms bibliotek utökades bemanningen till fyra röstmottagare den sista delen av röstningsperioden.

För förtidsröstningen upprätthölls i princip den av valnämnden uppsatta bemanningen med några få undantag föranlett av sjukfrånvaro. Frånvaron ledde dock inte till nämnvärda negativa konsekvenser. Totalt rekryterades 37 förtidsröstmottagare som tjänstgjorde sammanlagt 1 583 timmar till en kostnad på cirka 277 000 kronor.

Arvodesbelopp

Valnämnden höjde arvodesbeloppen inför valåret 2024 med 1 500 kronor för uppdraget som ordförande, 100 kronor för uppdraget som vice ordförande, och 100 kronor för röstmottagare. Höjningarna skedde med utgångspunkt i en indexuppräknings och med hänsyn till arvodesnivåerna i övriga länet.

Ett syfte med den särskilda höjningen för ordförandena var behovet att differentiera detta arvoden från de resterande arvoden. Detta gjordes i enlighet med slutsatserna från valåret 2022. Ordföranden har fler arbetsuppgifter och betydligt större ansvar än övriga röstmottagare, något som bör återspeglas i arvodesnivåerna. Dessutom är det betydligt svårare att rekrytera ordförande och förhoppningen var att högre arvoden skulle underlätta att förmå kvalificerade röstmottagare och vice ordförande att axla rollen. Bedömningen är att differentiering var gynnsam för rekryteringen.

Roll	Arvode 2022	Arvode 2024
Ordförande i valdistrikt	5 000 kr inkl. utbildning	6 500 kr inkl. utbildning
Vice ordförande i valdistrikt	3 900 kr inkl. utbildning	4 000 kr inkl. utbildning
Röstmottagare valdag	3 200 kr inkl. utbildning	3 300 kr inkl. utbildning
Reservröstmottagare valdag	1 100 kr inkl. utbildning. (ytterligare 2 100 kr vid inkallelse)	1 100 kr inkl. utbildning (ytterligare 2 200 kr vid inkallelse)
Lokalansvarig	3 100 kr	3 100
Ordförande, röstmottagare eller reserv som genomfört utbildning men som inte kunnat utföra uppdraget	500 kr	500 kr
Röstmottagare vid förtidsröstning	170 kr (timlön)	175 kr (timlön)

Reserver

Utöver bemanningen i vallokaler rekryterades till en början 16 reserver som kunde inkallas vid eventuella vakanser. Det uppstod många vakanser under de sista veckorna varför ytterligare reserver rekryterades och utbildades. Inför valhelgen fanns 7 resterande reserver varav samtliga behövde kallas in.

Det kan konstateras att det har blivit ett allt större problem med röstmottagare som lämnar uppdraget med kort varsel av olika anledningar. Inför kommande val bör åtgärder vidtas för att hantera detta problem. Det kan innebära att fler påminnelser görs eller att begäran om bekräftelse skickas ut. Det kan också innebära att fler reserver rekryteras och utbildas i god tid inför valdagen.

Administration av rekryteringsprocessen

I och med att bemanningen under de senaste valåren har utökats, och därtill att antalet avhopp med kort varsel har blivit fler, har rekryteringsprocessen blivit alltmer resurskrävande.

Intresseanmälningar samlats in genom Microsoft Forms, och de rekryterade röstmottagarna har administrerats i Microsoft Lists. Verktögen är effektiva men förutsätter en stor mängd manuell handpåläggning genom att uppgifter måste överföras manuellt mellan de olika systemen. Det kräver mycket arbetstid och ökar risken för misstag.

Kommunikationen med röstmottagarna sköttes också manuellt genom mejlutskick, vilket är tidskrävande när kontroll ska ske av vilka röstmottagare det är som svarat på meddelanden, om ett visst meddelande har nått alla röstmottagare, och om meddelandena har lästs.

Rekryteringen är den del av valarbetet som tar mest tid i anspråk och har störst påverkan på valets kvalitet. Det utgör en betydande utmaning att genomföra rekryteringen med nuvarande personella resurser. Därför bör upphandling av ett särskilt avsett rekryteringssystem övervägas inför kommande val. Marknaden erbjuder särskilt avsedda system för administration av allmänna val.

Följande krav bör ställas på ett sådant system:

- Möjlighet för kandidater att lämna intresseanmälan
- Administrera inkomna intresseanmälningar i systemet

- Funktion som möjliggör direkt kommunikation med röstmottagarna utan att information behöver flyttas mellan olika system
- Möjlighet för röstmottagare att kommunicera med varandra direkt genom systemet
- Schemaläggning av förtidsröstning

Utbildning

Röstmottagarnas utbildning genomfördes enligt följande:

- två tillfällen för de röstmottagare som skulle tjänstgöra under valdagen,
- ett tillfälle för de röstmottagare som tjänstgjorde vid förtidsröstning
- en ordförandeutbildning för valdistriktens ordförande och vice ordförande
- ett uppsamlingsheat för dem som inte kunnat vid ordinarie utbildningstillfälle.

Samtliga utbildningstillfällen var två timmar långa inklusive kafferast på 15 minuter. Entrétorget i Mörby centrum användes som lokal förutom ordförandeutbildningen och uppsamlingsheatet då Mötesparkens rum användes.

I enkätundersökningen gavs utbildningen för röstmottagare i vallokal 4,09 av 5 möjliga och utbildningen för röstmottagare i förtidsröstning 4,15 av 5 möjliga.

Grunden för utbildningen utgjordes av Valmyndighetens valmaterial. Vissa ändringar gjordes, exempelvis hur arbete med delad röstlängd genomförs, ökat fokus på att använda linjal och att motläsa vid avprickning i röstlängd. Vid den särskilda ordförandeutbildningen lades särskild vikt vid hur arbetsledning och vallokaler skulle möbleras, med utgångspunkt i kommunens vallokalers specifika förutsättningar. 2022 var det första valåret då en särskild ordförandeutbildning anordnats. I likhet med slutsatserna i utvärderingen från detta valår är bedömningen en särskild ordförandeutbildning bör anordnas även kommande val.

Valsedelutdelning

Av vallagen följer att det på ett röstmottagningsställe, eller i ett utrymme intill detta, inte får förekomma propaganda eller annat som syftar till att påverka eller hindra väljarna i deras val. I likhet med föregående valår antog valnämnden en regel om att valsedelutdelning inte får ske närmare än fem meter från entré eller bildad kö.

Valsedelutdelning är ovanligt vid Europaparlamentsval och under årets val förekom i princip inte någon utdelning alls.

Förtidsröstningen

Sedan många val sker förtidsröstmottagning i Danderyds kommun på biblioteken i Djursholm, Enebyberg och Stocksund samt i Mörby Centrum.

Lokaler

Entrétorget ligger i anslutning till kommunens kontaktcenter i Mörby Centrum. Lokalen är en utmärkt lokal för röstmottagning. Den är tillgänglighetsanpassad, värdeneutral, möjlig att göras avskild från övrig verksamhet och kan hållas öppen i enlighet med vallagens krav. Utöver detta är det en ljus lokal som är väl tilltagen till ytan.

Bibliotekens lokaler bedöms också vara ändamålsenliga med hänsyn till att de tar emot betydlig färre förtidsröster än Mörby Centrum. De uppfyller också vallagens krav i fråga om lokalisering, tillgänglighet, värdeneutralitet, avskildhet och öppethållande.

En slutsats från valet 2022 var att den yta som nyttjats för röstmottagning i Djursholms bibliotek (under trappan, mitt emot receptionen) är alltför snävt tilltaget. Av denna anledning genomfördes röstmottagningen i årets val i tidningsrummet till höger om entrén. Bedömningen är att denna lösning ger betydande fördelar i och med mer generösa utrymmen och att röstmottagningen kan genomföras i ett avskilt rum. Röstmottagningen bör därför ske i samma utrymme nästa val, om biblioteksverksamheten tillåter det.

Öppettider

Enligt vallagen ska det finnas ett öppet röstmottagningsställe varje dag under hela förtidsröstningsperioden. Under årets val pågick perioden mellan 22 maj och 9 juni. Under valdagen ska även en förtidsröstningslokal hållas öppen lika länge som vallokalerna, det vill säga från klockan 08.00 till 21.00.

Förtidsröstningens öppettider på biblioteken följde bibliotekens ordinarie öppettider. Detta innebar en smärre avvikelse på Stocksunds bibliotek den 30 maj då röstmottagningen behövde stänga en timme tidigare.

Entrétorget i Mörby Centrum hade likt tidigare valår mycket generösa öppettider. Förtidsröstningen öppnades samtidigt som kommunens kontaktcenter och avslutades när gallerian i Mörby Centrum stängde för dagen. Undantaget var helger då röstmottagningen stängde en timme före gallerian. Under valdagen hölls röstmottagningsstället på Entrétorget öppet från klockan 08.00 till 21.00 i enlighet med vallagens krav. Då drygt hälften av kommunens förtidsröstare väljer att rösta på Entrétorget är öppettiderna motiverade.

Djursholms bibliotek			Enebybergs bibliotek		
Måndag:	11:00–19:00	(8 timmar)	Måndag:	11:00–19:00	(8 timmar)
Tisdag:	11:00–17:00	(6 timmar)	Tisdag:	11:00–19:00	(8 timmar)
Onsdag:	11:00–17:00	(6 timmar)	Onsdag:	11:00–19:00	(8 timmar)
Torsdag:	11:00–19:00	(8 timmar)	Torsdag:	11:00–17:00	(6 timmar)
Fredag:	11:00–17:00	(6 timmar)	Fredag:	11:00–16:00	(5 timmar)
Lördag:	11:00–15:00	(4 timmar)	Lördag:	11:00–15:00	(4 timmar)
Söndag:	Stängt		Söndag:	Stängt	
Nationaldagen:	11.00–15.00				

Entrétorget (Mörby Centrum)			Stocksunds bibliotek		
Måndag:	08:00–19:00	(11 timmar)	Måndag:	12:00–17:00	(5 timmar)
Tisdag:	08:00–19:00	(11 timmar)	Tisdag:	13:00–18:00	(5 timmar)
Onsdag:	08:00–19:00	(11 timmar)	Onsdag:	12:00–17:00	(5 timmar)
Torsdag:	08:00–19:00	(11 timmar)	Torsdag:	12:00–17:00	(5 timmar)
Fredag:	08:00–19:00	(11 timmar)	Fredag:	Stängt	
Lördag:	11:00–15:00	(4 timmar)	Lördag:	Stängt	
Söndag:	11:00–15:00	(4 timmar)	Söndag:	Stängt	
Nationaldagen:	08.00–19.00	(11 timmar)			
Valdagen:	08:00–21:00	(13 timmar)			

Antal mottagna förtidsröster

Av kommunens 18 001 röster utgjordes 8 800 av förtidsröster. Det utgör en andel på 48 procent. Detta kan jämföras med valet till Europaparlamentet 2019 då antalet röster uppgick till 17 808 varav 6 910 utgjordes av förtidsröster. Det utgör en andel på knappt 38 procent.

Andelen väljare som förtidsröstar ökar vilket visar på vikten att säkerställa kapaciteten för röstmottagningen kommande val. Det som avviker är det låga antalet för Stocksunds bibliotek. En del av förklaringen utgörs av de kortare öppettiderna. Det står dock klart att kommunens väljare i betydligt högre grad föredrar övriga röstmottagningsställen varför en relevant fråga inför kommande val är om det är relevant att behålla röstmottagningen på Stocksunds bibliotek. I vilket fall bör det inte vara aktuellt att genomföra röstmottagning under hela perioden.

Lokal	Val 2019	Val 2024	Skillnad mot 2019
Djursholms bibliotek	1 279	1 888	609
Enebybergs bibliotek	921	1 609	688
Mörby centrum	4 286	5 084	798
Stocksunds bibliotek	424	219	-205
Totalt	6 910	8 800	1 890

Transport, förvaring och sortering av mottagna förtidsröster

I likhet med tidigare valår upphandlades uppdraget för transport, förvaring och sortering av förtidsröster. Kontraktet tilldelades PostNord AB. Under de senaste valåren har Valmyndigheten kommit att fokusera alltmer på säkerhetsfrågor kring valarbete. Transport och hantering av stora mängder förtidsröster är ett av de mest kritiska momenten i hela valarbetet då förtidsröster inte bara innehåller röster utan även personuppgifter.

I likhet med valet 2022 avtalades att tvåhandsfattning vid alla hanteringsmoment. Tvåhandsfattning innebär minst två personer ska hantera och transporterar rösterna vid varje givet tillfälle. Denna tjänst medför att avtalskostnaden höjs med ungefär det dubbla.

Under förtidsröstningsperioden hämtade PostNord samtliga förtidsröster efter stängningsdags enligt ett körschema. I de fall då röstmottagarna inte hunnit färdigt med rösträkning och administration väntade PostNords personal tills det var klart för överlämning.

PostNord sorterade förtidsrösterna inför valdagen i röstlängdsordning och per distrikt. Samtliga förtidsröster levererades till Djursholms slott klockan 06.30 på valdagen. Under dagarna som följde valdagen levererade PostNord förtidsröster som tagits emot i andra kommuner, men som inte hunnit levereras till valdagens morgon. Under onsdagen den 12 juni, den så kallade onsdagsräkningen, levererade PostNord de sista förtidsrösterna.

Samarbetet med PostNord fungerade mycket väl. Bedömningen är att tvåhandsfattning ger en större trygghet och säkerhet vid hantering och transporten av förtidsrösterna, och att det finns starka skäl att avtala om det även kommande valår, trots den betydligt högre kostnad som följer med detta.

Förtidsröstning med begränsat tillträde

Valnämnden har skyldighet att se till att röstmottagningsställets lokalisering, tillgänglighet och öppethållande ger väljarna goda möjligheter att rösta. En utmaning är att ge tillräckliga möjligheter att rösta för personer som på grund av funktionsnedsättning, ålder eller sjukdom har svårigheter att ta sig till en vallokal eller förtidsröstningslokal. Av den här anledningen genomförs så kallad förtidsröstning med begränsat tillträde (tidigare kallad institutionsröstning) på omsorgsboenden och sjukhus i kommunen.

I året val genomfördes röstmottagning på två färre ställen jämfört med 2022. Dels gällde det Danderyds sjukhus. Antalet röstande på sjukhuset är mycket lågt och inför årets val visade sjukhuset inte nämnvärt intresse för att tillhandahålla förutsättningar för röstande. Därtill föll även Annebergsgården bort då verksamheten meddelat att röstmottagning inte var aktuellt.

Verksamhet	Antal väljare 2019	Antal väljare 2022	Antal väljare 2024
Annebergsgården	28	8	-
Birgittasystrarna	27	25	21
Stocksundsgårdens äldreboende	27	16	6
Svalnäs äldreboende	105	84	97
Tallgårdens äldreboende	22	32	16
Villa Odinslund	-	15	8
Totalt	242	191	140

Därtill kan det noteras att antalet röster minskat med varje valår. Detta trots att personal på plats har bistått med att motivera de boende att nyttja rösträtten vid dessa tillfällen.

Det kan finnas anledning att utvärderas till nästa val hur den aktuella väljargruppen kan nås på bästa sätt. En relevant fråga är hur valkansliet kan uppmuntra och underlätta för verksamheterna möjliggöra röstmottagningen.

Ambulerande röstmottagning

Ambulerande röstmottagning innebär att två röstmottagare genomför förtidsröströstmottagning hos väljare som på grund av ålder, sjukdom eller funktionsnedsättning inte kan rösta på något röstmottagningsställe.

Valnämnden beslutade att ambulerande röstmottagning skulle erbjudas under en dag under vecka 21, två dagar under vecka 22 och tre dagar under vecka 23, varav en dag skulle vara under valdagen. Tjänsten skulle erbjudas mellan klockan 09.00–15.30, förutom under valdagen då ambulerande röstmottagning skulle erbjudas mellan klockan 09.00–14.00. I likhet med valåret 2022 tjänstgjorde endast kanslimedarbetare som ambulerande röstmottagare. Under valet 2024 utfördes ambulerande röstmottagning av två tjänstemän och totalt fick fyra personer hjälp att rösta på valdagen. Det går att jämföra med 2022 då 19 väljare fick hjälp med att rösta.

Det är oklart vad det förhållandevis låga intresset beror på. Valkansliet har inte förändrat de insatser som görs för att kommunicera rätten till tjänsten. Det gäller information på hemsidan och att informera Danderyds sjukhus samt vård- och omsorgsboenden att tjänsten finns.

Valdagen

Valdagen startade i och med att PostNord överlämnade förtidsröster på slottet klockan 06.30. Förtidsrösterna och röstlängderna lämnades ut till valdistriktens ordförande mellan 07.00–07.30. Klockan 07.45 anlände valnämndens ledamöter och ersättare till slottet.

Under morgonen och förmiddagen ronaderade valnämndens ledamöter i fyra team till samtliga vallokaler. Ronering genomfördes även under eftermiddagen. Samtliga vallokaler fick således två besök under dagen. Varje team utgick från en checklista över moment att granska i varje vallokal.

Under valdagsmorgonen uppstod en vakans som kunde fyllas med reserv. Under eftermiddagen skickades ytterligare en reserv ut.

Röstmottagare ringde löpande till valkansliet med frågor som rörde röstmottagningen. Samtalsfrekvensen minskade under eftermiddagen och ökade igen vid rösträkningen och rösträkningens avslut. En felaktig avprickning skedde i årets val. I övrigt förekom inte några nämnvärda incidenter.

Första distriktet inkom med rösterna strax efter 22.30. Det sista distriktet avlämnade rösterna vid 23.45. Mottagningen gjordes av tre team med två personer i varje med gott resultat.

Onsdagsräkningen

Valnämndens preliminära rösträkning, vanligen kallad onsdagsräkningen, genomfördes den 12 juni i Banérsalen på Djursholms slott. Klockan 08.00 hölls en gemensam utbildning och genomgång för dagen och förrättningen. Åtta röstmottagare, som tjänstgjort i vallokal och under förtidsröstningen rekryterades. Därtill tjänstgjorde en valnämndsledamot och en kanslimedarbetare i granskningen och räkningen. Som mest arbetade fem team. Antalet röster uppgick till dryg 1 100. Räkningen avslutades i god tid och transporten av rösterna till länsstyrelsen skedde innan klockan 15.00.